

ТРАНСГРАНИЧЕН ТУРИЗЪМ В РЕЧНИТЕ ТЕРИТОРИИ ПО РЕКА ДУНАВ

Теодора Велева Ризова

Нов български университет

tedirizova@mail.bg

***Анотация:** Река Дунав е общ икономически, природен и туристически потенциал за много европейски страни. Трансграничният туризъм открива възможности да се опознаят държавите, народите и техните култури, да се развие туристическата инфраструктура и да се подобри сътрудничеството между държавите при изграждането на общи трансгранични туристически пътеки, което от своя страна ще допринесе за по-успешен маркетинг на туристическите дестинации в речните територии.*

Река Дунав е втората по дължина река в Европа с обща дължина от 2,880 км. Този главен воден поток извира в Германия. Преминава през Австрия, Словакия, Унгария, Хърватия, Сърбия, Румъния, България и Молдова и накрая чрез делтата на река Дунав в Украйна се влива в Черно море. Следователно, за много европейски страни река Дунав е общ икономически, природен и туристически потенциал. Тя свързва източните и западните европейски страни, култури и народи.

Пешеходния туризъм позволява на туристите да опознаят директно държавите и културите. Ето защо изграждането на трансграничен пешеходен туризъм по Дунава не само развива туристическата инфраструктура, но и подобрява връзките между всички граничещи държави. Освен това посетителите получават възможността да разширят хоризонтите си и да се срещнат с различни пейзажи и региони¹.

По този начин те допринасят и към целта на Европейския Съюз за изграждане на политики², които да отговарят на екологичните, транспортни и социално-икономически нужди на Дунавския регион.

Развитието на устойчив туризъм допринася за изграждане на благоприятна икономическа, екологична и социална среда и по този начин улеснява създаването на дългосрочни ползи за целия Дунавски регион.

Състоянието на пешеходния туризъм е различно във всяка една от държавите по река Дунав. Някои държави вече използват потенциала на този уникален регион, други все още разработват туристически стратегии за развитие на речните територии по Дунав³.

¹ ГЕОРГИЕВ, Георги. *Природа под закрила: Националните и природните паркове и резерватите в България*. София: Гея - Либрис, 2010.

² ШИКОВА, Ингрид. *Политики на Европейския съюз*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2012.

³ Стратегията на ЕС за Дунавски регион: единен отговор на общи предизвикателства. *Министерски съвет. Портал за обществени комуникации* [онлайн]. [видяно на 23.03.2018]. Достъпно на: <http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&Id=139>

В Германия работи активно Deutsche ARGE Donau за маркетинга на германския дунавски регион.

Организацията е разработила офертата “Пешеходен туризъм без багаж по поречието на река Дунав”, която започва в Донауешинген и завършва в Пасау.

Други пешеходни участъци или пътеки имат също допир с Дунавския регион (например Donau-Zollernalbweg близо до Зигмаринген, пешеходен туризъм близо до Бад Гьогинг или Jurasteig).

Повечето туристи идват от близки и далечни околности. Доминиращите страни на произход на туристите от чужбина са Австрия, Швейцария, Франция и Холандия.

Що се отнася до продължителността на престоя, едnodневните пътувания без нощувка са преобладаващи. Повечето туристи пристигат със собствен автомобил.

Значението на туризма в немския дунавски регион е голямо до средно – лесно могат да се открият многобройни туристически информационни бюра⁴.

Работи се по оптимизиране на изцяло непрекъснат участък за пешеходен туризъм по поречието на река Дунав в Германия и то представлява стандартизирано маркиране на пътя, със стандартизирани места за почивка, с карти и GPS данни, които отговарят на изискванията на туристите и възможност за резервиране на пакети за пешеходен туризъм.

Австрия

Инфраструктурата за пешеходен туризъм в Австрия е с високо качество и много дълги участъци по поречието на река Дунав. Добре развити пешеходните обиколки. Две организации - WGD Tourismus GmbH и Donau Niederösterreich Tourismus GmbH отговарят за маркетинга на австрийския дунавски регион и след големия успех на дунавската велосъветка инициираха и разработиха пешеходни пътеки по поречието на река Дунав.

В Горна Австрия се намира Donausteig, която в по-голямата си част е разположена на двата бряга на реката. На северния бряг тя започва в баварския град Пасау, преминава през Линц до района на Штуденгау и завършва при Свети Никола.

На южния бряг Donausteig започва от Пасау, преминава през Линц и стига до Енс. Цялата пътека е разделена на 23 етапа. При 40 кръгови обиколки е възможно да се напусне главната пътека и да се открият околностите на река Дунав. По Donausteig туристите намират стандартизирана маркировка, указателни табели и места за почивка с истински местни мебели и информационни табла. Места за настаняване осигуряват за туристите удобства, съобразени с техните потребности⁵.

По продължениена двата бряга на река Дунав в Долна Австрия между Мелк и Кремс преминава Welterbe-steig Wachau.

Стандартизирани маркировки и указателни табели дават възможност на туристите за изживявания и в двете посоки (www.welterbesteig.at).

Зоните за пешеходен туризъм в Австрия са лесно достъпни с обществен транспорт (най-вече с автобус). Пешеходните обиколки могат да се комбинират с круизен туризъм по река Дунав или пътуване с влак.

⁴ *Die junge Donau* [online].[viewed on 23.03.2018]. Available on: www.deutsche-donau.de

⁵ *Donau Oberösterreich* [online].[viewed on 23.03.2018]. Available on: <https://www.donauregion.at/wandern-am-donausteig.html>

Словакия

В Словакия течението на река Дунав е с дължина 172 km – от Братислава до Естергом. По пътя си река Дунав преминава през три словашки региони: Региона на Братислава, региона на Търнава и региона на Нитра, всички носещи имената на най-големите градове в тях. Туристи ги привлича не само град Братислава, но и древните мелници и красивите заливни гори по поречието на река Дунав.

Пешеходният туризъм е многоперспективна област от туристическата индустрия не само Словакия, а и за целия Дунавски регион. Общата дължина на маркираните пътеки е повече от 14 000 km. Повече от 95% от тези пътеки са в хълмистата част на страната.

В момента най-привлекателните за туристите са регионите на Братислава и Щурово, които са популярни като достъпни дестинации.

Унгария

Унгарската част на река Дунав достига 417,20 km. Най-важните градове на Дунав са Гиор, Комаром, Естергом, Вишеград, Сентендре, Будапеща, Дунауиварош, Калокса, Байя, Мохач.

ЮНЕСКО обяви Голямата низина по поречието на река Дунав, заедно с националния парк „Хортобаги” в унгарската пуста, за световно наследство (www.danube.river.org/de/ungarn).

Националната синя пътека, част от Европейската пътека за ходене на дълги разстояния Е4, осигурява добре изградена инфраструктура за пешеходен туризъм в Унгария. Тъй като той има дълга традиция, унгарците, както и международните туристи, ценят добре изградената инфраструктура.

Хърватия

Течението на река Дунав е приблизително 134 km по хърватско-сръбската граница. Славония, разположена в североизточната част на Хърватия, е район, доминиран от реките Дунав и Драва (Драу). На около 20 km от Осиек Драва се влива в река Дунав.

Хърватия предлага широка мрежа от туристически пътеки, най-вече в районите по протежение на Средиземно море, и островите, съответно. Въпреки, че туризъм не е основната туристическа дейност в Славония, съществува потенциал за сътрудничество.

Сърбия

Река Дунав влиза в Сърбия близо до Безани, продължава по протежение на границата между Хърватия и Сърбия, след това преминава през Нови град и Белград и най-накрая напуска страната близо до Рам. Реката минава през осем региона и общата ѝ дължина в Сърбия е 587 km. Регионите са: Западна Сърбия, Южна Бака, Срем, Белград, Южен Банат, Подунавие, Браничево и Бор.

Два пешеходни маршрути Е4 и Е7 пресичат Сърбия. Тези маршрути предлагат на туристите възможността да опознаят източната и западната част на Сърбия, минавайки през най-важните забележителности и опознавайки ландшафта и хората.

Маршрутите Е4 и Е7 обхващат основни атракции като Железни врата, пресичат Национален парк „Фрушка гора” и водят до прочутите православни манастири.

България

В България река Дунав е речната граница с Румъния и достига дължина от 471 km. Река Дунав е единствената плавателна река в страната. Тя пресича седем региона на страната: Видин, Монтана, Враца, Плевен, Велико Търново, Русе и Силистра. Като се има предвид фактът, че България разполага с много планини – Рила, Пирин, Стара планина, Родопите, Средна гора, Витоша в околностите на София, страната предлага добре изградена инфраструктура за пешеходен туризъм. Също така, Европейските пешеходни пътеки за ходене на дълги разстояния E4 и E3 преминават през Северна и Южна България.

Особено Западна Стара планина предоставя забележителна мрежа от туристически пътеки.

Румъния

В Румъния река Дунав минава през 12 общини, а именно Караш-Северин, Мехединци, Долж, Олт, Телеорман, Галац, Гюргево, Кълъраш, Констанца, Яломита, Браила и се влива в Черно море в района на Тулча. Дунавският регион се характеризира с огромно езиково, етническо и религиозно многообразие. Пешеходни туристически маршрути са създадени в национални и природни паркове по поречието на река Дунав.

- Portile de Fier (Железни врата)
- Браилски малък басейн
- Биосферен резерват в делтата на река Дунав

Районът на Железни врата се намира на границата между Румъния и Сърбия. В рамките на румънската част може да се намери Природен парк „Железни врата“. Природният парк Комана се намира на около 40 км. южно от Букурещ и е втората по биоразнообразие влажна зона на Румъния. Преди вливането река Дунав в Черно море има още две защитени местности, които предлагат на посетителите красиви пейзажи – природен парк Браилски малък басейн и Биосферен резерват делтата на Дунав.

Молдова

Река Дунав стига до Молдова близо до Кахул. Тя само минава през страната в басейна на река Дунав за приблизително 340 m. Около 1 милион души живеят в басейна на река Дунав в Молдова, но само 8% от площта е заета от населени места. В района на Кахул, по-специално в басейна на долен Прут и само 20 до 30 км от мястото на вливането на Прут в Дунав, се намират езерата Манта и Белеу.

Основни дестинации, от които идват туристите, са Румъния и Турция, следвани от Русия, Украйна и Италия.

В този район има огромен потенциал за екологичен туризъм. Като се има предвид факта, че в страната има много защитени местности, тук би могъл да се развива пешеходен туризъм, особено в резерватите Падуреа Домнеска (Padurea Domneasca), Плаиул Фагулуи, (Plaiul Fagului), Кодри (Codrii) и др.

Украйна

Дунав влиза в Украйна близо до езерото Кахул, в района на Одеса, а след това влиза в Резервата в делтата на река Дунав преди накрая да стигне до Черно море. Пешеходните туристи в рамките на региона на Одеса основно идват от по-близките околности и само малцина идват от Русия или други страни.

Пешеходния туризъм е доста развит в Крим и Карпатите, но не е развит в региона на делтата на река Дунав поради липсата на инфраструктура.

Поради това няма маркирани туристически пътеки, нито пък добре изградена структура за настаняване. Въпреки това, има големи очаквания за региона за развитие на пешеходния туризъм, за да се промени ситуацията.

Заклучение

Общото за всички страни е, че притежават туристически акценти, вълнуващи природни забележителности и интересна култура по поречието на река Дунав и затова заслужава да се създаде туристическа пътека по поречието на река Дунав. По отношение на съществуващите туристически пътеки, различията между страните са много големи. Германия и Австрия вече използват потенциала на пешеходния туризъм по поречието на река Дунав, като интегрират граничните общности или като осигуряват инфраструктура за пешеходен туризъм, вело туризъм и круизен туризъм, но в страни като Унгария, Словакия и Сърбия има потенциал за използване на Европейската пътека за ходене на дълги разстояния. Следователно, с цел създаване на трансгранично сътрудничество използването на подобни или едни и същи знаци и общи туристически пътеки ще се счита за предимство.

По отношение на картите и брошурите, Австрия и Германия предлагат голям брой брошури и също така осъществяват трансграничен маркетинг на дестинациите в речните територии. Това може допълнително да мотивира другите крайдунавски страни да обединят своите маркетингови усилия с цел популяризиране на региона на река Дунав. Настаняване се осигурява във всички страни, за пешеходни туристи. По отношение на обиколките и пакетите трябва да се спомене, че пешеходният туризъм е в основата на дейността на много национални и международни тур-оператори. Въпреки всичко, водачите и тяхната дейност са също и обект на националните асоциации за пешеходен туризъм. Предвид факта, че в рамките на Европейската асоциация за пешеходен туризъм пътеките се установяват и поддържат от националните асоциации за пешеходен туризъм, това би било голям потенциал за обща пешеходна пътека.

Създаването на трансгранична пешеходна туристическа пътека може да се обмисли главно като свързване на туристическите пътеки в Германия и Австрия и частично в страни като Унгария, Словакия, Хърватия и в рамките на региона на делтата на река Дунав. Като се има предвид комбинацията на пешеходен туризъм, вело туризъм и круизен туризъм, има потенциал за създаване и разширяване на съществуващото трансгранично предлагане. Участието на регионите за пешеходен туризъм по поречието на река Дунав играе важна роля по отношение на създаването на общи етикети, стандарти за качество, означаване и сертифициране на местата за настаняване.

Освен това международното сътрудничество с асоциации за пешеходен туризъм като Европейската асоциация за пешеходен туризъм би улеснило още повече създаването и означаването на трансгранични пътеки.

Повечето страни са посочили тяхната мотивация за трансгранично сътрудничество, както и воля за подобряване на тяхната инфраструктура за пешеходен туризъм.

Това би следвало да засили устойчивия туризъм в региона⁶ и да засили провеждането на дейности по осъществяване на Стратегията на ЕС за Дунавския регион.

Като обобщим всички тези аспекти, има голям потенциал за постигане на една обща цел – увеличаване на предлагането от туристически продукти и създаване на общи стандарти за трансграничен туризъм в рамките на Дунавските речни територии.

Литература:

1. ГЕОРГИЕВ, Георги. *Природа под закрила: Националните и природните паркове и резерватите в България*. София: Гея - Либрис, 2010.
2. ШИКОВА, Ингрид. *Политики на Европейския съюз*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2012.
3. Стратегия на ЕС за Дунавски регион: единен отговор на общи предизвикателства. *Министерски съвет. Портал за обществени комуникации* [онлайн]. [видяно на 23.03.2018]. Достъпно на: <http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&Id=139>
4. *Die junge Donau* [online].[viewed on 23.03.2018]. Available on: www.deutsche-donau.de
5. *Donau Oberösterreich* [online].[viewed on 23.03.2018]. Available on: <https://www.donauregion.at/wandern-am-donausteig.html>
6. Защитени територии. *Министерство на околната среда и водите* [онлайн]. [видяно на 23.03.2018]. Достъпно на: <http://www.moew.government.bg/bg/priroda/zastiteni-teritorii/>

⁶ Защитени територии. *Министерство на околната среда и водите* [онлайн]. [видяно на 23.03.2018]. Достъпно на: <http://www.moew.government.bg/bg/priroda/zastiteni-teritorii/>